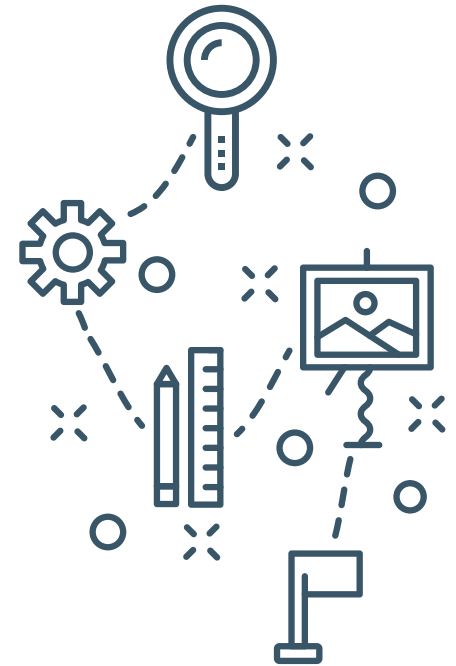
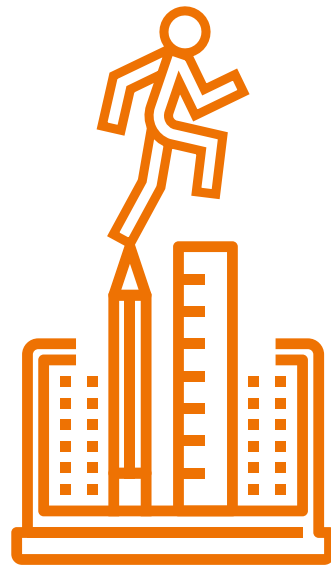
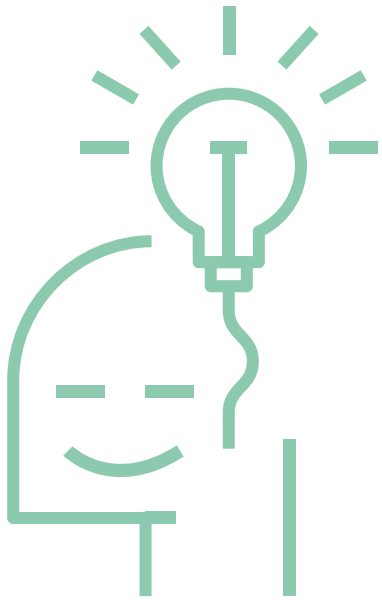

Yrittäjyyslinjaukset koulutukseen

MIKÄ – MIKSI – KENELLE – MITEN

- Yrittäjyyslinjausten tarkoituksena on suunnata, kehittää ja ohjata eri koulutusasteiden yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen toimenpiteitä. Lisäksi suuntaviivat toimivat osana opetus- ja kulttuuriministeriön informaatio-ohjausta.
- Oppija-käsite kattaa kaikki asteet varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle.
- Oppilaitos tarkoittaa opetusasteita perusasteelta korkea-asteelle.
- Kasvatus- ja opetushenkilöstö tarkoittaa kaikkien tasojen, varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle, toimijoita.
- Yrittäjyyslinjausten kohderyhmä on laaja, sisältäen kasvatus-, opetus- ja koulutusalan toimijat kaikilta koulutusasteilta, koulutuksen järjestäjät ja kehittäjät, paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset koulutusalan päättäjät sekä yrittäjät ja yrittäjyyttä tukevat organisaatiot.
- Yrittäjyyslinjaukset toimivat konkreettisenä toiminnan arvioinnin ja kehittämisen apuna oppilaitosjohdolle, henkilöstölle sekä muille yrittäjyyskasvatustoimijoille. Lisäksi linjaukset antavat vinkkejä ja suunnittelun tukea käytännön työhön.
- Yrittäjyyslinjaukset muodostavat kokonaisuuden yhdessä samansuuntaisten ohjaavien strategisten asiakirjojen - kuten hallitusohjelma, maakunnalliset, yli-maakunnalliset, alueelliset ja paikallisten yrittäjyyskasvatusstrategiat – kanssa. Yrittäjyyslinjaukset on tehty edellä kuvattuihin strategisiin asiakirjoihin nojaten, keskeisiä EU-asiakirjoja ja aiempia selvityksiä ja tutkimuksia hyödyntäen laajan työryhmän yhteistyönä.
- Yrittäjyyslinjaukset syventävät OKM:n 2009 julkaisemia Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivoja ja pohjautuu Suuntaviivojen toteutumisen arviointiraporttiin sekä lukuisiin taustadokumentteihin (ks. edellä) ja asiantuntijakuulemisiin.

Yrittäjyyslinjausten 2017 keskeiset käsitteet:

Yrittäjyys

Yrittäjyys on mahdollisuuksien havainnointia ja niihin tarttumista sekä kykyä muuttaa ideat sellaiseksi toiminnaksi, joka tuottaa taloudellista, kulttuurista, sosiaalista tai yhteiskunnallista arvoa.

Yrittäjyyteen ja yrittäjämäisyyteen voi oppia. Nämä pitävät sisällään luovuuden, innovaatiokyvyn, riskienhallinnan ja vastuullisuuden, samoin kuin kyvyn suunnitella, asettaa tavoitteita ja johtaa toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Yrittäjyysvalmiuksien merkitys korostuu työelämän muutoksessa.

Yrittäjyyslinjausten 2017 keskeiset käsitteet:

Yrittäjyyskasvatus

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on yrittäjyyteen liittyvien myönteisten asenteiden lisääminen, yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen, uuden yrittäjyyden aikaansaaminen, yrittäjien ja yritysten henkilöstön osaamisen kehittäminen, sekä yritysten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen.

Yrittäjyyskasvatuksessa tärkeää on kokeileminen, toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, projektimaiset työtavat, yritysysteistyö sekä yrittäjyyteen liittyvät tehtävät ja kokemukset.

Yrittäjyyskasvatuksen toteutuminen edellyttää yrittäjämäisen toimintakulttuurin johtamista ja kehittämistä, yrittäjämäistä pedagogiikkaa ja opettajuutta se-

kä näitä tukevien oppimisympäristöjen hyödyntämistä.

Yrittäjyyskasvatus on laaja-alaista työtä yrittäjyyden vahvistamiseksi. Koulutusasteiden ja -alojen välinen yhteistyö on yrittäjyyskasvatuksen vahvuus. Yrittäjyyskasvatusta tekevät ja toimintaa tukevat koulutussektorin lisäksi myös useat työelämätahot ja järjestöt.

Yrittäjyyskasvatus perustuu tutkittuun tietoon ja se noudattaa elinikäisen oppimisen periaatteita sekä verkostomaista toimintatapaa.

Yrittäjämäinen toimintakulttuuri luo aitoa innostusta tekemiseen ja rakentaa tavoitteellista toimintaa. Tämä tukee luovaa sekä vuorovaikutuksellista ilmapiiriä, joka kannustaa uuden kokeilemiseen.

Yrittäjyyslinjausten 2017 keskeiset käsitteet:

Yrittäjämäinen toimintakulttuuri

Yrittäjämäinen toimintakulttuuri osallistaa toimintaan ja siihen kuuluvat pedagoginen johtajuus, avoimuus, opetushenkilöstön välinen sekä muiden toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Yrittäjämäisessä toimintakulttuurissa vallitsee erilaisia menetelmiä, tapoja sekä ympäristöjä hyödyntävä luottamukseen pohjautuva oppimiskulttuuri ja tapa toimia.

Yrittäjyyslinjausten 2017 keskeiset käsitteet:

Kokeilukulttuuri

Kokeilukulttuuri syntyy halusta, rohkeudesta ja mahdollisuuksista kokeilla uusia toimintatapoja.

Kokeilukulttuuri on uuden ajattelun kehittämistä (oppimista) tekemisen, onnistumisen sekä epäonnistumisen kautta. Syntyneitä ideoita kokeillaan käytännössä jo prosessin alkuvaiheessa. Kokeilukulttuurissa kokeilulla on alku sekä loppu ja kokeilussa on usein mukana käyttäjä.

Kokeilukulttuuri edellyttää oppimista, sillojen ylittämistä, osallistamista, uudenlaisten verkostojen hyödyntämistä, vuorovaikutusta sekä rakenteiden ja käytäntöjen haastamista.

1

Strateginen taso ja johtaminen

LINJAUS		KYSYMYKSIÄ ARVIOINNIN JA KEHITTÄMISEN TUEKSI	
1. Strateginen taso ja johtaminen			
Yrittäjämäinen toimintakulttuuri vahvistaa oppijoiden ja koko yhteisön yrittäjämäistä toimintaa, joka on itseohjautuvaa ja vuorovaikutteista.	Onko määritelty yhdessä, mitä yrittäjämäisellä toimintakulttuurilla tarkoitetaan? Millainen on yrittäjämäisyyttä tukeva oppilaitos tai toimintayksikkö? Mikä seuraavista kuvaa toimintakulttuurianne parhaiten: yrittäjämäisestä toiminnasta rangaistaan / siihen kannustetaan / sitä kehitetään systemaattisesti? Vahvistaako toimintakulttuuri oppijoiden ja koko yhteisön yrittäjämäistä toimintaa?		
SUUNNITTELU, RESURSOINTI, ARVIOINTI			
Toiminnan kehittämisessä otetaan huomioon jo olemassaolevat, muun muassa maakunnalliset, alueelliset ja paikalliset elinkeino-, yrittäjyys- ja yrittäjyyskasvatusstrategiat.	Hyödynnetäänkö olemassaolevia strategioita kehittämistyössä? Suunnitellaanko toimia yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi? Miten usein suunnitelmaa käydään läpi kasvatus- ja opetushenkilöstön kokouksissa? Hyödynnetäänkö yrittäjyyskasvatuksen vuosikelloa?		
Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyyden edistäminen on resursoitua.	Onko yrittäjyyskasvatukseen nimetty vastaava henkilö tai tiimi? Onko toimintaan ja osaamisen kehittämiseen osoitettu resursseja?		
Yrittäjämäiselle toiminnalle ja yrittäjyyden edistämiseksi on asetettu vuosittaiset tavoitteet.	Onko yrittäjämäiselle toiminnalle ja yrittäjyyden edistämiseksi asetettu vuosittaiset tavoitteet, ja onko ne kirjattu vuosisuunnitelmaan? Seurataanko tavoitteiden toteutumista? Miten? Kuinka monta yritystä on perustettu? Mikä on uusien yritysten myötä luotujen uusien työpaikkojen määrä?		
Yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyden edistämistä arvioidaan vuosittain, ja tuloksia hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.	Mitä arviointitapoja käytetään? Kenen toimintaa arvioidaan? Missä vaiheessa? Miten tuloksia hyödynnetään?		
HENKILÖSTÖN OSAAMINEN			
Henkilöstöllä on hyvä osaaminen ja valmiudet edistää yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa.	Miten varmistetaan, että henkilöstöllä on tarvittavat valmiudet yrittäjyyskasvatukseen, yrittäjyyteen sekä yrittäjyyden ja yrittäjämäisen toiminnan edistämiseen?		
Henkilöstölle tarjotaan vuosittain riittävästi mahdollisuuksia osallistua yrittäjyyttä käsittelevään koulutukseen.	Onko henkilöstöllä mahdollisuus osallistua vuosittain yrittäjyyteen liittyviin koulutuksiin? Onko johdolla ollut mahdollisuus osallistua vastaaviin koulutuksiin? Mitä koulutuksissa on käsitelty? Onko koulutuksessa käytetty olemassaolevia työkaluja ja materiaaleja vai onko tavoitteena ollut yrittäjämäisen pedagogiikan ymmärtäminen, hyödyntäminen ja kehittäminen? Otetaanko yrittäjyys ja/tai yrittäjämäinen toimintatapa huomioon työntekijän henkilökohtaisen panoksen arvioinnissa sekä palkitsemisjärjestelmässä? Onko opeTET-malli käytössä? Onko opettajilla mahdollisuus osallistua opeTET-jaksoille joka toinen vuosi? Hyödynnätkö opettajat opeTETiä oman osaamisensa kehittämisessä? Kehitetäänkö OpeTET-mallia yhteistyössä yritysten kanssa?		
Henkilöstöllä on joustava ja jatkuva mahdollisuus verkostoitua.	Onko oppilaitoksessa käytössä esim. Ope-yrittäjätreffit, opeTET, reksiTET tai Päivä yrittäjän kanssa -malli? Käytetäänkö niitä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa? Käytetäänkö yrittäjämentorointia? Onko osallistuminen oma-aloitteista vai kannustaako johto opettajia osallistumaan?		
YHTEISTYÖ KOULUTUSALAT JA -ASTEET YLITTÄEN			
Yrittäjyyden edistäminen muodostaa oppijan kannalta katkeamattoman polun.	Syntykö eri toimijoiden tarjoamista palveluista oppijalle mielekäs ja katkeamaton kokonaisuus? Onko palveluiden tarjonnassa päällekkäisyyttä? Puuttuuko jotakin?		
Opettajia kannustetaan tekemään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä.	Kannustetaanko opettajia tekemään yhteistyötä yli oppiainerajojen? Miten?		
Eri koulutusasteet ja -alat tekevät yhteistyötä yrittäjyyden edistämiseksi ja yrittäjyyskasvatuksessa.	Toimitteko eri koulutusasteilla olevien oppilaitosten kanssa yhteistyössä? Kuinka monen eritasoisen oppilaitoksen kanssa teette yhteistyötä? Mitä yhteistyö käytännössä tarkoittaa? Onko yhteishankkeita?		
Henkilöstöä kannustetaan kehittämään ja hyödyntämään pari- ja tiimityöskentelyn erilaisia malleja ja muotoja.	Kannustetaanko henkilöstöä hyödyntämään pari- ja tiimityöskentelyä ja uudistamaan työskentelyä?		
YRITYS- JA TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ			
Oppilaiden ja opiskelijoiden TET-jaksoille on kirjattu yrittäjyyden tavoitteet.	Tutustuvatko oppijat työelämään pienyrittäjän kanssa? Onko TET-jaksojen tavoitteisiin liitetty yrittäjyyden ymmärtämistä ja yrittäjyydessä tarvittavaa osaamista? Miten iso osa TET-jaksoista suoritetaan yrityksissä? Miten JOPO-toiminnassa otetaan huomioon yhteydet työelämään? Onko lukiossa TET-jaksot käytössä?		
Oppilaitoksella tai yksiköllä on pitkäaikaisia yrittäjyyskumppanuuksia.	Tehdäänkö yhteistyötä yritysten kanssa? Tehdäänkö yhteistyötä yrittäjyyttä tukevien organisaatioiden kanssa? Onko yhteistyö säännöllistä ja tavoitteellista? Tunnistavatko ja tietävätkö toimijat yhteistyökumppanuuden? Tehdäänkö yhteisprojekteja tai yhteistutkimusta?		
Yrittäjyysvalmiuksia kehitetään työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa ja oppisopimuskoulutuksessa.	Opitaanko oppimistehtävissä yrittäjyyttä? Saadaanko työssäoppimisessa tai harjoittelussa yrittäjyyteen liittyvää osaamista?		
Korkeakouluilla on valmiudet ja toimintamallit, joiden avulla ne tukevat ja ohjaavat yrittäjyydestä kiinnostuneita opiskelijoita.	Onko korkeakoulussa malli opiskelijayrittäjyyden tukemiseen? Tuntee korkeakoulun henkilökunta kyseiset toimintamallit? Entä opiskelijat? Seurataanko, kuinka moni opiskelija toimii yrittäjänä? Tuetaanko opiskelijayrittäjyysyhteisöjen toimintaa?		
Rakenteet tukevat uusien yritysten perustamista.	Onko työnjakoa, erikoistumista, yhteistyötä, toimintamalleja ja prosesseja, jotka tukevat yritysten perustamista?		

Työkaluja

Yrittäjämäisen toimintakulttuurin talo, YES talo, [Mistä alkaisin? Miten kehittäisin? -käsikirja](#)

YES:n yrittäjyys-kasvatuksen vuosikello; Alueelliset/maakunnalliset yrittäjyyskasvatusstrategiat; Elinkeinostrategiat, Areenan yrittäjyys-suositukset, Unifin yrittäjyys-suositukset

Alueelliset YES-tiimit, oppilaitoskohtaiset yrittäjyystiimit, [Yrityskylä](#)

[Digitreenari](#)

[Perus- ja toinen aste: Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo](#)
AMK: [Opettajan yrittäjyysmittaristo](#)
AMK ja yliopisto: [HEInnovate](#)

Yrityskylä opekoulutus, [YVI Portaali](#), [Mistä alkaisin? Miten kehittäisin? -käsikirja](#), Yrityselämän nuoret sukupolvet opekoulutus, Critical Friends-koulutus rehtoreille

Ope-yrittäjä -treffit, OpeTET, YES Mentormalli, YES tiimi, Yrityskylä opekoulutus, Critical Friends-koulutus rehtoreille, kv-vaihtojaksot (Erasmus, esim.), Yrityselämän nuoret sukupolvet opekoulutus

[YVI Portaali](#), [YES Kummiportaali](#), YES Mentormalli, OpeTET, Ope-yrittäjätreffit, [TES Guide](#), [ETC Toolkit](#)

Yrittäjyyskasvatuksen ehjä polku, Yrittäjyyskasvatuksen työkirja, [Yrityskylä](#)

[Yrityskylä](#), [Digitreenari](#), Yrittäjyyskasvatuksen vuosikello, YES Tiimi, Yrityselämän nuoret sukupolvet, [NY Start Up](#), [NY 6-h leiri](#)

Tiimiohjaus, pariopettajuus, Yrityskylä Yläkoulu

Päivä johtajana -malli, Päivä yrittäjän kanssa -malli, [Digitreenari](#)

Alueelliset ja paikalliset yrittäjyysjärjestöt, Kauppakamari, Nuorkauppakamari, Rotarit, alueelliset YES-tiimit, [TAT](#)

[NY Start Up](#), [Finpec-harjoitusyritys](#)

2

Kasvatus- ja opetushenkilöstön koulutus

LINJAUS	KYSYMYKSIÄ ARVIOINNIN JA KEHITTÄMISEN TUEKSI
2. Kasvatus- ja opetushenkilöstön koulutus	
Kaikki opettaja- ja varhaiskasvatusalan opiskelijat saavat mahdollisuuden kehittää yrittäjyyskasvatusvalmiuksiaan.	Sisältääkö opintosuunnitelma yrittäjyyskasvatuksen opintoja? Perehtyvätkö opiskelijat yrittäjämäiseen pedagogiikkaan? Tutustuvatko he erilaisiin yrittäjyyskasvatuksen malleihin?
Jokaisella opettajankouluttajalla ja opettajaksi opiskelevalla on aidot mahdollisuudet tutustua yrittäjien ja yritysten toimintaan.	Tarjotaanko opettajankouluttajille vuosittain mahdollisuus tutustua yrittäjien toimintaan? Saavatko opettajaopiskelijat vuosittain mahdollisuuden oppia yrittäjyyttä ja yrittäjämäisyyttä seuraamalla päivän ajan yrittäjän toimintaa? Tarjotaanko opettajaopiskelijoille kokemuksia yrittäjämäisestä toiminnasta? Onko opettajankouluttajilla ja opettajiksi opiskelevilla tilaisuuksia seurata yrittäjämäisyyttä todellisissa tilanteissa asiantuntijan ohjauksessa?

Työkaluja

Yrityskylä ohjaustyö, Opettajakoulutusfoorumi, [YVI portaali](#), [TES Guide](#), [ETC Toolkit](#), [Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo](#), [Digitreenari](#)

Yrittäjävarjostus, Päivä yrittäjän kanssa -malli, Päivä johtajana -malli, OK!Akademia, [YVI-mittaristo opettajankouluttajille](#), [Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo](#), [Digitreenari](#)

3

Yrittäjyyttä tukeva koulutus

LINJAUS	KYSYMYKSIÄ ARVIOINNIN JA KEHITTÄMISEN TUEKSI
3. Yrittäjyyttä tukeva koulutus	
Kaikilla oppijoilla on mahdollisuus kehittää yrittäjyydessä tarvittavia tietoja ja taitoja.	Onko oppijoille tarjolla palveluja, joiden avulla he voivat kehittää yrittäjyydessä tarvittavia tietoja ja taitoja? Tietääkö kasvatus- ja opetushenkilöstö palveluista? Miten on varmistettu, että palvelu tavoittaa oppijat? Motivoidaanko oppijoita yhdistämällä opittavat asiat oppijoiden omiin kiinnostuksenkohteisiin ja vahvuuksiin? Keskustellaanko niistä? Miten oppijoiden osaamista ja vahvuuksia käytetään osana opetusta ja oppimista? Rohkaistaanko oppijoita kertomaan omasta osaamisestaan sekä kokeilemaan erilaisia asioita käytännössä? Miten oppijoiden oma-aloitteisuutta tuetaan? Onko oppijoilla säännöllisesti mahdollisuus kokeilla, onnistua tai epäonnistua?
Kaikilla oppijoilla on mahdollisuus valita yrittäjyyskoulutusta.	Onko valinnaisaine tai -kurssi oppijoiden valittavissa? Kuinka laaja kurssi on? Kun kurssi on tarjolla, toteutuuko kurssi? Kuinka monta osallistujaa?
Oppijoiden yrittäjämäinen toiminta on ohjattua.	Miten koulutuksessa tuetaan seuraavia tavoitteita: Oppijoiden osallisuus, itsetunnon vahvistaminen, mahdollisuuksien kartoittaminen, kokeileminen ja kehittäminen, päätöksenteon harjoittelu, uskallus tarttua uusiin asioihin virheitä pelkäämättä, tavoitteellinen ja tuloksellinen opiskelu, yhteistyön sekä verkostojen kehittäminen sekä yrittäjyyteen orientoituminen? Minkälainen rooli oppijoilla on yrittämisen kokeiluissa?
Yritysten ja yrittäjyyttä tukevien organisaatioiden kanssa tehdään monipuolisesti yhteistyötä.	Minkälaista yritysyhteistyötä tehdään? Miten oppijat ovat mukana yhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa? Kuinka monta yritysvierailua tehdään vuosittain? Pääseekö jokainen oppija yritysvierailulle vuosittain? Miten vierailut linkittyvät oppiaineisiin? Järjestetäänkö vuosittain yrittäjyyden teemapäivä? Minkä verran yrittäjätarinoita hyödynnetään opetuksessa? Onko kummiyritystoimintaa? Hyödynnetäänkö alumneja?
Yritysten kanssa tehdään vuosittain yhteistyöprojekteja.	Minkälaisia projekteja tehdään? Ovatko ne lyhyitä vai pitkiä? Kuinka monta projektia tehtiin viime vuonna? Liittyvätkö projektit yhteen vai useampaan oppiaineeseen? Mikä oppijoiden rooli oli suunnitteluvaiheessa? Entä toteutuksessa? Tehdäänkö tutkimusyhteistyötä? Entä tutkimusprojekteja?
Kaikilla on mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä opintojen aikana.	Onko opiskelijayrittäjyys mahdollista, tiedetäänkö siitä, kannustetaanko opiskelijoita siihen? Kuinka moni opiskelija kokeilee vuosittain yrittäjyyttä? Kasvaako vai pieneneekö määrä? Liittykö yrittäjäkokeilu oppilaitoksen ohjelmaan vai onko yritys syntynyt oma-aloitteisesti opintojen ohessa?
Muualla hankittu yrittäjyysosaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan.	Miten oppijoiden vapaa-ajalla kertynyt yrittäjyysosaaminen opinnollistetaan? Onko opinnollistamiseen malleja? Onko opinnollistaminen mahdollista? Kuka hoitaa? Onko aiemmin tai oppilaitoksen ulkopuolella hankitun yrittäjyysosaamisen tunnustamista ja tunnustamista (AHOT) kehitetty tukemaan yrittäjämäistä toimintatapaa ja/tai yrittäjyyttä? Ovatko AHOToinnin periaatteet läpinäkyvät?
Yrittäjyysaktiviteetit opinnollistetaan ja työpaikalla tapahtuva oppiminen on mahdollista suorittaa toimimalla yrittäjänä.	Tarjotaanko yrittäjille suunnattua yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamista tukevaa koulutusta? Huomioidaanko yrittäjät koulutuksen kohderyhmänä? Tunnettaanko yrittäjänä tapahtuvaa oppimista? Kuinka monta opintopistettä em. mallien avulla on kertynyt? Tarjotaanko yrittäjille liiketoimintaosaamiseen liittyvää koulutusta? Miten ko. täydennyskoulutustarjonta näkyy?
Korkeakoulussa kannustetaan opiskelijatutkimuslähtöisten innovaatioiden ja startup-toiminnan pariin.	Seuraako korkeakoulu opiskelijoiden startupien ja spin-offien määrää? Entä opiskelijayrittäjien määrää? Seurataanko valmistuneiden sijoitumista yrittäjiksi? Mahdollistaako korkeakoulu opiskelijayrittäjyyden opintojen aikana? Hyödynnetäänkö yrittäjälumneja mentoreina? Miten innovaatiot ja opiskelijat törmäytetään? Minkälaisia toimintamalleja käytetään? Miten varmistetaan, että kiinnostuneet tahot saavat tietää toiminnasta?
Jokaisella opiskelijalla on tieto yrittäjyyden tukipalveluista.	Miten on varmistettu, että oppijat saavat tietoa palveluista? Onko kiihdytys- tai yrityshautomopalveluita tarjolla?
Tutkimusta sekä kehitys- ja innovaatiotoimintaa hyödynnetään yrittäjyyden ja yhteistoiminnan edistämiseksi.	Miten tutkimusta sekä kehitys- ja innovaatiotoimintaa tukee yritystoiminta? Miten tutkimus sekä kehitys- ja innovaatiotoiminta on kytketty yrittäjyyden edistämiseen? Miten systeemaattista toimintaa on? Miten opinäytetöitä hyödynnetään?
Opiskelijoita sekä omistajanvaihdostilanteessa olevia yrittäjiä saatetaan yhteen.	Onko toiminnalle olemassa malli? Miten paljon toimintamallia hyödynnetään?
Oppilaitos tarjoaa yritysten tarpeista lähtevää ja yritystoimintaa tukevaa koulutusta	Miten yritysten koulutustarpeet kartoitetaan? Mitä koulutusta tarjotaan? Miten opetus- ja tutkimus- ja innovaatiotoiminta kytkeytyy koulutuksiin? Tehdäänkö yhteishankkeita ja -tutkimusta?

Työkaluja

[Nuori Yrittäjyys](#), [Yrityskylä](#), [4H](#), [Opinkirjo](#), [YES-verkosto](#), Yrittäjyys osana skills- & taitajatoimintaa, [EntreComp Framework](#)

Yläkoulun Yrityskylä: Kylästä globaaliksi, Yrityselämän nuoret sukupolvet-kurssikokonaisuus (8 kurssia) 2.asteelle

[Digitreenari](#), [Mistä alkaisin? Miten kehittäisin? -käsikirja](#), [Mun maailma -materiaali](#)

Ope-yrittäjä - treffit, [YES Kummiportaali](#), YES Café, YES Yrittäjyyskasvatuksen vuosikello, [Yrittäjänpäivä](#), Slush Youth -tapahtuma, Yrityskylä, Yrityskylä Kesäkylä (kesäleiri), [Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo](#), [Opettajan yrittäjyysmittaristo](#), [Digitreenari](#)

Oppijoiden vanhempien ja näiden verkostojen hyödyntäminen, Yrityskummit, [YES Kummit](#), Slush youth -tapahtuma, [Asiantuntijaverkosto](#)

[4H-yritys](#), [NY 24-h leiri](#), [NY Vuosi yrittäjänä](#), [NY Start Up](#), [Finpec-harjoitusyritys](#), osuuskuntatoiminnan mallit

[Yrityskylä](#), Yrittäjyys osana skills- & taitajatoimintaa, [4H-yritys](#), [NY Vuosi yrittäjänä](#), [NY Start Up](#)

[Opintopolku](#)

[NY Start Up](#)

4

Oppimisympäristöt

LINJAUS	KYSYMYKSIÄ ARVIOINNIN JA KEHITTÄMISEN TUEKSI
4. Oppimisympäristöt	
Kokeilukulttuuria vahvistetaan sekä yksilöiden että organisaatioiden tasolla.	Miten laaja-alaisen oppimisen eri osa-alueita, eri oppiaineita ja aloja yhdistäviä yrittäjämäisiä oppimisympäristöjä vahvistetaan? Tehdäänkö systemaattista työtä kokeilukulttuurin kehittämiseksi? Miten kokeilukulttuuri näkyy?
Monipuoliset oppimisympäristöt ovat kehittämisen tukena.	Onko oppijoilla mahdollisuuksia saada autenttisia kokemuksia yritystoinnasta? Entä aidoista asiakastilanteista? Hyödynnetäänkö digitaalisuutta ja pelillisyyttä oppimisympäristön valinnoissa? Tehdäänkö eri aseteilla ja eri aloilla yhteistyötä oppimisympäristöjen kehittämisessä?
Kehittyvissä ja innovatiivisissa oppimisympäristöissä ja -tilanteissa tuetaan yrittäjyyden oppimista.	Miten digitalisaatio tukee yrittäjämäisyyden ja yrittäjyyden vahvistumista sekä saavutettavuutta? Hyödynnetäänkö pelejä yrittäjyyden ja yrittäjämäisyyden oppimisessa? Saako jokainen oppija vuositasolla vähintään yhden yrittäjyyskokemuksen? Onko oppijoille tarjolla miniryitys- tai harjoitusyrittäjäkokonaisuus? Hyödynnetäänkö opetuksessa erilaisia simulaatioita? Kuinka paljon? Miten hyödynnetään? Minkä verran yrityksiä hyödynnetään oppimisympäristöinä? Entä opiskelijoiden omia osuuskuntia? Kuinka paljon ja miten hyödynnetty?

Työkaluja

Oppilaitosten omat yritykset ja asiakkaita palvelevat oppimisympäristöt (esim. kampaamot), osuuskunnat ja harjoitusyritykset, [Finpec](#), yritysten kanssa tehtävät projektit, Yrityselämän nuoret sukupolvet-kurssikonaisuus, [Yrityskylä](#), [Ny Vuosi yrittäjänä](#), [NY Start Up](#)

Oppilaitosten omat yritykset ja asiakkaita palvelevat oppimisympäristöt (esim. kampaamot), osuuskunnat ja harjoitusyritykset, [Finpec](#), yritysten kanssa tehtävät projektit, Yrityselämän nuoret sukupolvet-kurssikonaisuus, [Yrityskylä](#), [Ny Vuosi yrittäjänä](#), [NY Start Up](#)